

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นชุดโครงการวิจัยที่ประกอบไปด้วยโครงการย่อย จำนวน 11 โครงการ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 17 กลุ่มเกษตรกร มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การหาแนวทางการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรชุมชนทั้ง 17 กลุ่ม และมีวัตถุประสงค์เฉพาะ 11 ประเด็น ดังนี้

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
 - 2) เพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
 - 3) เพื่อตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
 - 4) เพื่อส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน
 - 5) เพื่อพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 6) เพื่อพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 7) เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
 - 8) เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 9) เพื่อต่อยอดงานวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 10) เพื่อจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน
 - 11) เพื่อพัฒนาชุมชนเกษตรจังหวัดเชียงใหม่สู่การท่องเที่ยวระดับอาเซียน
- สามารถสรุปผลการวิจัยในแต่ละประเด็นและข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

โครงการที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน จากการวิจัยสามารถพัฒนาประสิทธิภาพกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการจัดการดิน นักวิจัยได้ทำการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการจัดการดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยเริ่มจากการตรวจสอบสมบัติของดินว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมกับการผลิตพืชชนิดนั้น ๆ และพบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย เสาวรส หอมหัวใหญ่ และข้าวไรซ์เบอร์รี่ คุณภาพของดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่อการผลิตมาก หากปรับปรุงดินเพียงพอจะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ โดยใช้เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในชุมชน เพื่อลดรายจ่าย ทางการเกษตร สอดคล้องกับแนวทางที่ 2 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยไม่ต้องเพิ่มต้นทุนมากนักและพยายามใช้ทรัพยากรในชุมชนให้มากที่สุด และแนวทางที่ 3 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงด้านการลดต้นทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตกับผลผลิตที่ผลิตได้จากปี 2560 เปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่า การผลิตของกลุ่มเกษตรกรจากการลดต้นทุนรวมลดลงจากปี 2560 เนื่องจากการตรวจดินทำให้เกษตรกรรู้ถึงสภาพของดินในพื้นที่ทำการเกษตรลดการใช้ปุ๋ยเคมีในส่วนที่ไม่จำเป็น ปรับปรุงธาตุอาหารในส่วนที่ขาด และยังมีปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากปี 2560 นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีมาใช้ในการเกษตรลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่จะมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการใช้สารอินทรีย์เนื่องจากเกษตรกรลดการใช้สารเคมีและหันมาทำเกษตรแบบอินทรีย์มากขึ้น ซึ่งพบว่าค่าประสิทธิภาพของสินค้าเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการผลิตร้อยละ 46.95 แยกตามชนิดของสินค้าเกษตร ได้แก่ เสาวรส มีค่าประสิทธิภาพมากที่สุด ร้อยละ 73.39 รองลงมาคือ ลำไย มีค่าประสิทธิภาพร้อยละ 59.36 หอมหัวใหญ่ มีค่าประสิทธิภาพร้อยละ 42.32 และข้าวไรซ์เบอร์รี่ มีค่าประสิทธิภาพร้อยละ 12.74 จะเห็นได้ว่า ลำไย และเสาวรส มียังระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวยาวจะมีค่าประสิทธิภาพมาก เนื่องจากลดค่าใช้จ่าย ค่าพันธุ์พืช ค่าการเตรียมดิน และค่าวัตถุดิบ/วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งจะทำการปลูกพืชเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

โครงการที่ 2 การพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน จากการวิจัยทำให้ทราบกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมสำหรับระดับสินค้าเกษตร โดยใช้การวิเคราะห์และกำหนดตลาดเป้าหมาย การใช้ทฤษฎีทางการตลาด ในการวิเคราะห์ การจัดทำสหกรณ์ การจัดกิจกรรมทางการตลาดบนห้างสรรพสินค้า เพื่อที่จะหากลยุทธ์

ทางการตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มสินค้าเกษตรที่ผู้ผลิตได้ทำขึ้น และยังส่งเสริมด้านการตลาดที่สูงขึ้น ได้แก่ 1) การวิเคราะห์และกำหนดตลาดเป้าหมาย ด้านการกำหนดตลาดเป้าหมาย รูปแบบขายส่งเป็นส่วนมากร้อยละ 80 ให้แก่โรงงาน ร้านค้า พ่อค้าคนกลาง โรงแรม และห้างสรรพสินค้า ขายปลีกร้อยละ 15 โดยขายตามตลาดทั่วไป ออนไลน์ ส่วนการส่งขายตลาดต่างประเทศและซื้อถึงที่การผลิตมีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น 2) กลยุทธ์ไปสู่ตลาดเป้าหมาย จากที่ขายส่ง และขายปลีก ได้มีการเพิ่มช่องทางการตลาด ในด้านการขายผ่านทางสื่อออนไลน์ การปรับปรุงและเพิ่มมาตรฐานการผลิตให้สูงขึ้นพร้อมกับการพัฒนาตลาดที่สูงขึ้นด้วย โดยการสร้างกลยุทธ์ไปสู่ตลาดเป้าหมาย 3) การสร้างตลาดแบบสมัยใหม่ 1 รูปแบบ เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น โดยจัดขึ้น ณ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์เชียงใหม่ ซึ่งได้มีการจัดกิจกรรมทั้งหมด 6 ครั้ง ในระยะเวลา 1 ปี และได้มีกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วม 14 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอกเกิด 2) เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์ตำบลบ้านหลวง 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก 4) กลุ่มเกษตรกรปลูกหมื่นลาหู่โฮมสเตย์ 5) กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษตำบลสันป่าเป้า 6) เกษตรกรผู้ปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ตำบลหนองหาร 7) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว 8) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ผู้ปลูกลำไยตำบลหนองแฝก 9) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ตำบลห้วยทราย 10) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู 11) เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ตำบลน้ำบ่อหลวง 12) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ตำบลน้ำแพร่พัฒนา 13) กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ตำบลบ้านแม่ และ 14) กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้ตำบลชมพู

โครงการที่ 3 การตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน ผลการวิจัยกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ให้ยกระดับศักยภาพสู่ระบบอาหารปลอดภัยในด้าน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(GAP)” เกษตรกรมีการยกระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีแนวทางดังนี้

1) เกษตรกรสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรกรมีความตั้งใจและสามารถปฏิบัติได้ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ และสินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาที่ดี และสามารถจัดฟาร์มให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100.00

2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร รับได้จาก ทางหายใจ ทางปาก ทางผิวหนัง คิดเป็นร้อยละ 100.00

3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น อาหารปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง อาหารที่ไม่มีสารพิษหรือมีในระดับที่ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 100.00

4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น Global GAP คือมาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกทั่วโลก คิดเป็นร้อยละ 95.24

5) หลังการพัฒนา เกษตรกรสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เกษตรกรมีความมั่นใจที่จะพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 90.48

6) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น วัตถุประสงค์รายทางการเกษตร ได้แก่ สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช คิดเป็นร้อยละ 90.48

7) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร โดยเกษตรกรต้องมีการพัฒนา 2 ด้านคือ การพัฒนาฟาร์ม และการพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 80.95

8) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น THAI GAP เป็นมาตรฐานทางการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องข้าวอย่างเดียว ซึ่งดูแลโดยกรมการข้าว คิดเป็นร้อยละ 66.67

9) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น วัตถุประสงค์ภาพ : จุลินทรีย์บางชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส ราปรสิต เชื้อรา มีประโยชน์ต่อพืช คิดเป็นร้อยละ 52.38

โครงการที่ 4 การส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน จากการวิจัยสามารถทำการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาคประชาคมอาเซียน โดยการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มโดยการทำบันทึกข้อความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรท้องถิ่น จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง 2) องค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง 3) เทศบาลตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง 4) เทศบาลตำบลสันป่าเป้า อำเภอสันทราย และ 5) เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี เพื่อทำโครงการส่งเสริมภาคการเกษตรของชุมชนผ่านการอนุมัติของสภาตำบลขององค์กร จากนั้นนักวิจัยได้ทำการพัฒนาศักยภาพองค์กรชุมชนผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ การพัฒนาศักยภาพด้าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” การพัฒนาศักยภาพด้าน “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” และการพัฒนาศักยภาพด้าน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” กับเจ้าหน้าที่ บุคลากรขององค์กรชุมชนที่ได้เข้าร่วมสรุปผลการพัฒนาได้ว่า ในด้านความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลของเกษตรกร ได้แก่ (1) เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว (2) มีการตระหนักในเรื่องของสุขภาพมากขึ้น (3) เกษตรกรมีความสนใจและมีแนวทางในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีขึ้น (4) สินค้าเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค (5) เกษตรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง (6)

ผู้ผลิตและผู้บริโภคในปัจจุบันให้ความสำคัญกับสุขภาพมากขึ้น และ (7) สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และในด้านที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เนื่องจากเกษตรกรยังคงใช้สารเคมีเป็นปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี เป็นต้น ซึ่งจะต้องพัฒนาในระยะถัดไป

โครงการที่ 5 การพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นักวิจัยได้พัฒนาศักยภาพของกลุ่มจนสามารถสร้างบรรจุภัณฑ์และแบรนด์สินค้า จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอกเกิด ผลิตภัณฑ์ที่ทำการพัฒนา คือ ลำไยอบแห้ง และ 2) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู ผลิตภัณฑ์ที่ทำการพัฒนา คือ ปลาเนื้แดดเดียว

โครงการที่ 6 การพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ให้ยกระดับศักยภาพสู่ระบบอาหารปลอดภัยในด้าน “การปฏิบัติตามการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS)” เกษตรกรมีการยกระดับการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS) ที่ดี มีแนวทางดังนี้

1) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มจะต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 100.00

2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบควบคุมภายใน(ICS)มีเงื่อนไขที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การจัดทำเอกสารและการควบคุมการบันทึก คิดเป็นร้อยละ 100.00

3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบควบคุมภายใน (INTERNAL CONTROL SYSTEM : ICS) เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยรับรอง คิดเป็นร้อยละ 100.00

4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล คิดเป็นร้อยละ 100.00

5) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข คิดเป็นร้อยละ 100.00

6) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS ช่วยให้องค์กรที่ได้รับการรับรองสามารถให้การรับรองแก่เกษตรกรที่หลายราย คิดเป็นร้อยละ 96.00

7) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล คิดเป็นร้อยละ 92.00 เพิ่มขึ้นจากเดิม เกษตรกรสามารถนำระบบการจัดการภายในไปใช้จัดการระบบฟาร์มของกลุ่ม เพื่อพัฒนานาศักยภาพของกลุ่มได้

8) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS จำเป็นจะต้องมีการประเมินศักยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 92.00

9) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน (ICS) ต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92.00

10) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล คิดเป็นร้อยละ 80.00

11) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการพิจารณาการรับรองของคณะกรรมการรับรองระบบควบคุมภายใน มี 2 ลักษณะคือ รับรอง และ ไม่รับรอง คิดเป็นร้อยละ 60.00

12) เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ ผ่านการอบรมเกษตรอินทรีย์และนำไปปฏิบัติ สามารถลดการใช้สารเคมี เน้นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

โครงการที่ 7 การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน การวิจัยได้ทำการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์สรุปได้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 94.12) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 5.88) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ สามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และไม่มีการใช้สารเคมีในการผลิต เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.09 รองลงมา คือ ผ่านการอบรมในการพัฒนาภาคการเกษตร และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่วนเหตุผลที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ ยังคงต้องใช้สารเคมีบางส่วน 2) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 93.75) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 6.25) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ มีความรู้ความเข้าใจในการทำมาตรฐานจากการฝึกอบรม และปฏิบัติตาม เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.39 รองลงมาคือ ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.39 ส่วนเหตุผลที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ พื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่ปลายน้ำ เนื่องจากใช้แหล่งน้ำจากลำธารซึ่งต้นน้ำและแปลงที่ล้อมรอบมีการใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง 3) ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล พบว่า ผู้ที่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 81.82) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 18.18) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ ทำเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยกับผู้ผลิตและกับผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.77 รองลงมาคือ สามารถปฏิบัติในระบบอินทรีย์ได้ผ่านการอบรมและนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง และต้องการยกระดับสินค้าเกษตร และ 4) การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล พบว่า มีผู้ที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 86.36) และผู้ที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ (ร้อยละ 13.64) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 และเกษตรกรมีความตั้งใจและมีความสามารถเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.67 ส่วนเหตุผลที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์แดงโม F-1 และเกษตรกรยังต้องพึ่งสารเคมีในการผลิต

โครงการที่ 8 การพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีรายละเอียดดังนี้ (1) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอกเกิด ผลิตภัณฑ์ที่ทำการพัฒนา คือ ลำไยอบแห้งสีทองต้นแบบของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การทำลำไยอบแห้ง และ (2) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู ผลิตภัณฑ์ที่ทำการพัฒนา คือ ปลานิลแดดเดียว ที่มีการเลี้ยงแบบอินทรีย์ต้นแบบของจังหวัดเชียงใหม่

โครงการที่ 9 การต่อยอดงานวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ดังนี้ 1) กลยุทธ์ทรัพย์สินทางปัญญาในกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ 2) การวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาการจดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ในอนาคต ได้แก่ (1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอกเกิด แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลักคือ 1) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1.1) ผลผลิตสินค้าให้เป็นอินทรีย์ไม่ใช้สารในการเคลือบลำไยอบแห้ง 1.2) สร้างตลาดในกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจ 1.3) ระบุสถานที่ทางการตลาดให้

ชัดเจน เช่น สถานที่ขาย ขายเท่าไร ขายอย่างไร 1.4) จดสิทธิบัตรสูตรการอบลำไยอบแห้งให้เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และ 2) ความเป็นไปไม่ได้ในการพัฒนา และข้อเสนอแนะ 2.1) มีค่าใช้จ่ายและต้นทุนสูง จากการทำ display เนื่องจากในการผลิตแต่ละครั้ง ต้องผลิตสินค้าจำนวนมาก 2.2) การเก็บรักษาที่ทำได้ยาก และช่องบรรจุที่มีคุณภาพไม่เหมาะแก่การใช้งาน และ (2) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลักคือ 1) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1.1) สร้างผลิตสินค้าให้เป็นอินทรีย์ และต้องมีหน่วยงานรับรองมาตรฐาน 1.2) เปลี่ยนชื่อผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับตัวผลิตภัณฑ์ปลานิลแคดเดียว 1.3) สร้างกราฟิกสินค้าเพื่อเป็นสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยห้ามเผยแพร่ก่อนจดสิทธิบัตร 1.4) สร้างบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม และเปลี่ยนพลาสติกที่ใช้บรรจุให้มีความทนทาน และสอดคล้องกับการเก็บรักษาปลานิลแคดเดียวให้คงคุณภาพอยู่เสมอ และ 2) ความเป็นไปไม่ได้ในการพัฒนา และข้อเสนอแนะ 2.1) เปลี่ยนรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน และผลิตภัณฑ์ที่ซื้อขายเกินไป 2.2) ไม่มีการจดสิทธิบัตร และไม่ผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐาน

โครงการที่ 10 การพัฒนาชุมชนเกษตรจังหวัดเชียงใหม่สู่การท่องเที่ยวระดับอาเซียน สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ต้องเริ่มจาก 1) การพัฒนาด้านการตลาด เป็นลำดับแรก โดยให้ความสำคัญในการสำรวจ หรือวิจัย หรือหาข้อมูลการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มากขึ้น รวมถึงการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในเชิงกิจกรรมการตลาดกับภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น 2) จากข้อมูลการตลาดที่ได้ จึงนำไปสู่การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือประเด็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ที่น่าดึงดูดใจมากขึ้นเพียงใด อาจจะประชาสัมพันธ์ โฆษณา และแผ่นพับในสถานที่สำคัญ เช่น สนามบิน โรงแรม นอกเหนือจากการผ่านช่องทาง Online เช่น Facebook การจัดตั้งกลุ่ม Line การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น 3) จากนั้นจัดทำกิจกรรมเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่จะเข้ามาดูแล ลูกค้า ทั้งการบริการข้อมูล ความรู้ด้านเกษตร การบริการสินค้าและห้องพัก รวมถึงการรับส่งลูกค้า เป็นต้น 4) เพิ่มศักยภาพการให้บริการ ในระดับของการสร้างความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ โดยเฉพาะไฮไลต์สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่เป็นจุดเด่น อาหารการบริการห้องพัก เป็นต้น จนลูกค้ารู้สึกถึงความประทับใจและอยากหวนกลับมาอีกครั้ง พร้อมแนะนำให้คนอื่น ๆ รู้จักเพิ่มขึ้น และ 5) สุดท้ายหากมีจำนวนลูกค้ามากขึ้น ทางกลุ่มควรเพิ่มศักยภาพด้านการรองรับลูกค้าให้มากขึ้น เช่น อาหารมีเพียงพอไหม ห้องพักจะอย่างไร นอกเหนือจากเพียงพอต้องสะอาด และปลอดภัย การจอดรถ ห้องน้ำรวม หรือแม้แต่การซ่อมแซม

บำรุงรักษาให้มีความต่อเนื่องไม่ขาดข้อง อาจจะต้องทำการวางแผนตลอดทั้งปี ให้เป็นไปตามฤดูกาลของสินค้าเกษตรที่จะออกผลผลิตตามฤดูกาล เป็นต้น

โครงการที่ 11 การจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งหมด 16 ตำบล 17 กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ 7 ชนิด ได้แก่ (1) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย (2) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเสาวรส (3) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตหอมหัวใหญ่ (4) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ (5) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต ปลานิล (6) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชา และ (7) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักสลัด และสามารถสรุปผลการจัดการความรู้ภาคการเกษตรของชุมชน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ดังนี้ 1) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย 2) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเสาวรส 3) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตหอมหัวใหญ่ 4) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ 5) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปลานิล 6) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชา และ 7) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักสลัด มีรายละเอียดดังนี้ (1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำบัญชีการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ (2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญของบุคลากร มาก (2) หน้าที่/กระบวนการ และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ให้บริการ

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมีแนวคิดของการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด ให้เกิดการประหยัดและหาแนวทางเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรมากขึ้น รวมกับการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอาศัยการวิเคราะห์ SWOT ของนันทิยา หุตานุวัตร และคณะ (2545) ในการวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส จุดอ่อน และอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 17 กลุ่ม

เกษตรกร ซึ่งการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่มีจุดแข็งสูงสุด คือ สินค้าของกลุ่มเกษตรกรมีคุณภาพและมีตลาดรองรับ โอกาสสูงสุด คือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และเงินทุน การสร้างมาตรฐานให้สินค้า โดยเฉพาะในระดับเกษตรกรอินทรีย์ ดังงานของดวงกมล บุณสมภพ (2557) ที่ได้เสนอกลยุทธ์ใหม่สำหรับการเกษตรไทยที่มุ่งเน้นการให้ความรู้และการจัดการนวัตกรรมเช่นเดียวกับ ธนสิทธิ์ เหล่าประเสริฐ (2558) ซึ่งมุ่งเน้นการผลักดันมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยให้ได้ระดับโลก การต่อยอดและพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและมีความปลอดภัย หรือแม้แต่การพัฒนาสินค้าอย่างสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตรมากขึ้น สอดคล้องกับงานของกิริติ เขาวัดฤทธาวงษ์ (2557) การวิจัยเรื่อง การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อทำการเกษตรสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนภายใต้ความพอเพียงของชุมชนปทุมอโศก ที่เน้นการใช้ทรัพยากรในชุมชนมาต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้แปลกใหม่หลากหลาย และน่าสนใจ จำหน่ายในราคาที่เหมาะสม นอกเหนือจากนี้ แนวทางหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงคือการต้องเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถูกนำมาใช้กับงานวิจัยครั้งนี้ โดยนักวิจัยได้เพิ่มพูนความรู้ที่เป็นสากลคือ การพัฒนาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) การพัฒนาระบบควบคุมภายในทางการเกษตร (ICS) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย ให้เกษตรกรต่อยอดสู่ระบบอาหารปลอดภัยในระดับมาตรฐานอาเซียน (ASEAN GAP) สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล บุณสมภพ (2557) ที่ได้หากลยุทธ์ใหม่ในการผลักดันมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้สูงขึ้น และธนสิทธิ์ เหล่าประเสริฐ (2558) ที่ได้เสนอแนวทางการผลักดันมาตรฐานสินค้าเกษตรไทยให้ก้าวสู่ระดับโลก และนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556) ที่ได้เร่งพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ในปี 2560 อย่างต่อเนื่อง และนอกเหนือจากนี้แนวทางการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร จังหวัดเชียงใหม่คือ การแปรรูปให้สินค้าเกษตรที่สามารถต่อยอดไปสู่เชิงพาณิชย์ได้คือการแปรรูปลำไยสีทอง และเนื้อปลานิลอินทรีย์ จนได้รับมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ และจะพัฒนาต่อยอดได้ดีขึ้น ในรูปแบบบรรจุภัณฑ์ สมัยใหม่ เหมาะแก่ผู้บริโภค และกลุ่มลูกค้าต่างประเทศในเชิงสร้างสรรค์ ดังข้อเสนอแนะของ อรพินท์ บุญสิน (2557) ที่ได้เสนอใช้ในงานวิจัยการผลิตสินค้าสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการในชุมชน เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในการสร้างสรรค์สินค้า Creative economy ตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560) นอกจากนี้ยังได้พัฒนาระบบตลาดเกษตรอินทรีย์สู่ตลาดระดับบนแบบพรีเมียมมาร์เก็ต โดยทดลองเปิดตลาดในห้างสรรพสินค้าเซนทรัลแอร์พอร์ต และจัดงานถึง 6 ครั้ง (เดือนละ 1 ครั้ง) เพื่อคัดเลือกรับจากผู้บริโภค ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี หากสินค้าเกษตรจะไปได้ไกลกว่านี้ต้องได้รับการตอบรับเชิงปฏิบัติการจากนโยบายภาครัฐร่วมด้วย เป็นไปตามข้อเสนอแนะของ Dongpo Li, Shigryoshi Takeuchi and Teruaki Nanseki (2012) ที่เสนอให้ภาครัฐมีนโยบายรองรับของงาน

ด้านการตลาด รวมถึงการต่อยอดเชิงพาณิชย์ ในภาคอุตสาหกรรมการเกษตร ดังงานของ L.O. Akhilomen and group (2015) ที่ได้เสนอให้รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดเดียวที่นำร่องการวิจัยในครั้งนี้ ยกระดับภาคการเกษตรให้ยั่งยืนต้องทำในเชิงมหภาค โดยสร้างอัตลักษณ์ของสินค้าเกษตรล้านนาาร่วมกับ 7 จังหวัดภาคเหนือได้แก่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ดังข้อเสนอแนะก่อนหน้านี้ในงานของ วีระศักดิ์ สมยานะ (2560) จนต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล้านนาที่จะสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนเกษตรมากขึ้น นอกเหนือจากภาคการผลิตสู่ภาคบริการ

6.3 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ควรต่อยอดผลการวิจัยในแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน และขยายการผลิตสินค้าเกษตร 25 ชนิด ได้แก่ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมมะลิ ข้าวแดงมะลิ หอมหัวใหญ่ ลำไย กาแฟอะโวคาโด สตอเบอร์รี่ ส้ม เสาวรส แมคคาเดเมีย บัวย ชา ฝรั่ง ดอกกุหลาบ ผักสลัด มะม่วงน้ำดอกไม้ กัลยน้ำว่า กัลยหอม มัลเบอร์รี่ (ลูกหม่อน) เห็ดหอม เห็ดนางฟ้า เห็ดหูหนู เมล่อน และปลานิล ชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ควรต่อยอดในประเด็นด้านการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาด้านการตลาด เป็นลำดับแรก รวมถึงการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในเชิงกิจกรรมการตลาดกับภาคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
- 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในระยะเวลาถัดไป ควรขยายงานในภาพของความเป็นล้านนา เนื่องจากบริบทชุมชนและบริบทของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีความคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ อีก 7 จังหวัด ได้แก่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีความเป็นล้านนาอย่างสูง และมีสินค้าเกษตรที่หลากหลายจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในภาพรวมของความเป็นเกษตรล้านนาได้เป็นอย่างดี